

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Ser. I. Postquam consummati sunt dies octo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

*Larga Dei
bonitas in
querenda ho-
minis salute.*

h Ican. 17.a

tes. Magis autem solliciti & timorati, agamus gratias benignissimo & largissimo Salvatore, qui humanæ salutis occasiones tam copiosa charitate perquirat, ut in his voluntatem & opus, in his sine opere voluntatem, in his etiam sine voluntate opus salutis invenire lætetur, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem sui venire. Hæc est enim vita æterna ^b, ut cognoscamus patrem verum Deum, & quem misit JESUM Christum, qui unus cum eo verus est Deus super omnia benedictus in sæcula. AMEN.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

SERMO I.

*Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur Puer,
vocatum est nomen eius Iesus a.*

Luc. 2.c

Levit. 21.b

*Christi humi-
litas omni
peccato caven-
tis & pecca-
toris cauteriū
non detre-
stantis.*

*Præposterus
hominum pu-
dor, & super-
bia, qui non
erubescunt
peccare, sed
penitere.*

AUdivimus paucis expressum magnum pietatis Sacramentum. AUdivimus congruam lectionem Verbo abbreviato, quod fecit Dominus super terram. Abbreviatum enim in carne, ampliùs abbreviatur suscepta etiam carnis circumcissione. Minoratus paulominus ab Angelis Dei filius humanam naturam induit, sed jam nec ipsum respiciens remedium humanæ corruptionis, plane multo minoratus ab eis. Habes igitur hîc magnum fidei documentum; habes & manifestum humilitatis exemplum. Ad quid enim tibi circumcissio necessaria, qui peccatum non commisisti, nec contraxisti? Quod ipse non feceris, ætas manifestat: quod non contraxeris, multo certius probat Patris divinitas integritas Matris. Summus Sacerdos es, quem nec super patre nec super matre contaminandum, prophetatum est in lege ^b, potiùs quàm mandatum. Est enim tibi Pater ab æterno, sed Deus est, in quem peccatum non cadit. Est & Mater ex tempore, sed virgo, nec parere potuit incorruptio corruptelam. Super hæc omnia circumciditur Puer, Agnus sine macula. Et si non eguit, tamen voluit circumcidi. Nec refugium quidem ullum vulneris habens, alligaturam non refugit vulneris. Non sic impii, non sic, non sic agit perversitas elationis humanæ. Erubescimus vulnerum ligaturam qui de vulneribus interdum etiam gloriamur. Quem nemo potest arguere de peccato, ipse peccati remedium & verecundum pariter & austerum sine ulla necessitate suscepit, nec repulit cultrum lapideum, in quo solo vetus illa quæ raderetur rubigo non fuit. Nos è contra inverecundi ad obscenitatem culpæ, erubescimus agere penitentiam: quod extremæ dementiæ est; malè proni in vulnera, peius in remedia verecundi. Qui peccatum non fecit, non dedignatus est se peccatorem reputari; nos & esse volumus, & nolumus æstimari. Itane sano opus est medicina-

medicina, & non potius male habentibus? Imò verò itane eget medicina non æger, sed medicus? Quis hominum tantæ sibi non dicam gloriæ, sed vel innocentiaæ conscius, æquanimiter circumcidentis manum admitteret? Christus verò patienter quæ non rapuit exolvit, qui venerat purificationem facere (non suscipere) delictorum.

Sed dicas: quid ni susciperet parvulus? Imò verò, quidni susciperet humilis & mansuetus? Quidni obmutesceret coram circumcidente, qui coram tondente obmutuit, coram crucifigente siluit? Alioquin non erat illi difficile carnem suam integram conservare ne scinderetur, qui fecerat ne virginalis uteri porta in exitu suo aperiretur. Non erat difficile parvulo prohibere ne caro illa circumcideretur, quando nec mortuo fuit difficile custodire ne corrumperetur. *Postquam ergo consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus.* Magnum & mirabile Sacramentum. Circumcitur puer, & vocatur *Iesus*. Quid sibi vult ista connexio? Circumcisio nempe magis salvandi, quàm Salvatoris esse videtur, & Salvatorem circumcidere decet quàm circumcidi: Sed agnosce mediatorem Dei & hominum, qui ab ipso nativitatæ suæ exordio divinis humana sociat, ima summis. Nascitur ex muliere, sed cui foecunditatis fructus sic accedat, ut non decidat flos virginitatis. Pannis involvitur, sed panni ipsi Angelicis laudibus honorantur. Absconditur in præsepio, sed proditur radiante stella de cælo. Sic & circumcisio veritatem susceptæ probat humanitatis, & nomen quod est super omne nomen, gloriam indicat maiestatis. Circumcitur tanquam verus Abrahamæ filius: JESUS vocatur tanquam filius Dei. Neque enim ad instar priorum meus iste Iesus, nomen vacuum aut inane portat. Non est in eo magni nominis umbra, sed veritas. Coelitus siquidem inditum nomen Evangelista testatur: *quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur.* Et attende verbi profunditatem. Postquam natus est JESUS, JESUS vocatur ab hominibus, qui vocatus est ab Angelo priusquam in utero conciperetur. Idem quippe & Angeli Salvator & hominis: sed hominis ab incarnatione, Angeli ab initio creaturæ.

Christi circumcisio veritatem susceptæ humanitatis probat.

Vocatum (ait) nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo. In ore ergo duorum vel trium testium stat omne verbum: & ipsum quod in Propheta abbreviatum, manifestius in Evangelio legitur caro factum. Nos, Fratres mei, nos respicit hæc parabola. Christus enim nec Angelico eguit testimonio, nec humano, sed ut scriptum est ^c, omnia propter electos. ^{c 2. Tim. 2. b} Triplex proinde quærendum nobis salutis propriæ testimonium, ne forte videamur assumpsisse nomen DEI nostri in vanum. Et nos enim, fratres, circumcidi necesse est, & sic nomen salutis accipere:

Sermones S. Bernardi,

Q

circumcidi

circuncidi sanè non litera, sed spiritu & veritate? circuncidi non uno membro sed toto corpore simul. Licet enim magis in ea parte in qua mandata est Judæis circuncisio, regnet additamentum Leviathan, quod à malo est, & amputari debet, universam tamen occupat carnem. A planta pedis usque ad verticem non est in nobis sanitas, nec est aliqua pars, quæ non tabida sit hoc veneno. Propterea sicut parvulus adhuc in fide & dilectione populus congruum sibi mandatum exiguæ circuncisionis accepit, sic ubi crevit in virum perfectiorem, toto jubetur corpore baptizari, quæ totius est hominis integra circuncisio. Hinc est quod Salvator noster & circuncidi octavo die, & post annum tricesimum dignatus est crucifigi, ubi in pœnam corpus omne distensum est: cuius similitudini mortis complantamur & nos, ut scribit Apostolus ^d, nimirum quod novissimè traditum est observantes.

^d Rom. 6

Quæ est ergo moralis circuncisio nostra, nisi quam commendat

^e 1. Tim. 6. d idem Apostolus, *Victum*, inquit ^e, & *vestitum habentes, his contentissimi*?

Triples nostre salutis testimonium, à conscientia, ab Ecclesia, à Præfato.

Optimè prorsus circuncidit nos & superflua resecat universa, voluntaria paupertas, pœnitentiæ labor, regularis observatio disciplinæ. Cæterum in hac circuncisione triplex nobis quærendum est salutis nostræ testimonium, ab Angelo & Maria & Joseph. Oportet, inquam, ut ante omnia nobis magni consilii Angelus salutis nomen imponat. Dehinc & ipsius quoque congregationis necessaria est attestatio, quæ tanquam mater est singulorum. Mater, inquam, virgo tanquam ea quam despondit Apostolus ^f uni viro virginem castam exhibere Christo. Sed nec ipsius ministri contemnendum est testimonium ei qui imitari quærit Salvatoris exemplum. Hic est Ioseph, locum quidem obtinens sponsi; re autem vera servus & dispensator: qui sanè pater vocatur, magis autem nutritius est.

^f 1. Cor. 11. b

Sed dico eadem manifestius. Et ab his qui foris sunt, fratres mei, & ab eo qui intus est, habere oportet testimonium bonum. Cuius enim omnibus grata, nemini onerosa est conversatio, huic sine dubio propria de salute universa fratrum congregatio attestatur. Frustra planè super his duntaxat quæ sunt in manifesto, nequissimus ille fratrum accusator trahit in causam, quem excusat universitas fratrum. Habet & à Præfatis testimonium quisquis & peccata sæcularis vitæ, & huius quoque temporis negligentias (quoniam in multis offendimus omnes ^g, nisi forte sanctiores nos arbitramur Discipulo ^h, quem dilexit Iesus) humili eis & pura confessione iudicanda semper exponit, & eorum satisfacere studet arbitrio. Jam ne in his quidem pessimi illius timenda est accusatio, quoniam non iudicabit Dominus bis in idipsum. At fortè crimi-

^g Iacob. 3. b
^h 1. Ioan. 1.
Si dixer. quia pec. non habem. ipsi nos seduc. & veritas in nobis non est.

nari

In Circuncisione Domini, Sermo II. 107

nari volet intentionem, & in ea parte calumniam struere machinabitur, in quo nec fratrum, nec ipsius patris testimonium satis efficax videatur. Necessè est ergò ut in hac parte opituletur nobis testis internus, qui magis cor quàm faciem intuetur. A quo sanè & incipiendum est, ut non prius quicquam concipiatur in animo, quàm ab eo salutis nomen acceperit. Ubi verò in opus processerit manifestum, expedit jam exteriora quoque sibi testimonia conciliare, sicut ait Apostolus ⁱ: *Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus.*

ⁱ 2. Cor. 8. c

IN CIRCUNCISIONE DOMINI,

De variis eius Nominibus.

SERMO II.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circuncideretur Puer, vocatum est nomen eius Iesus ^a. Ab iniùo Deus modum acceptat, & nihil unquam immoderatum illi placuit æquitati. Hinc fuit, quòd non modo in pondere & mensura & numero condidit univèrsa, sed & protinus ipsi homini modum præscripsit, mandatum contulit dicens ^b: *Ex omni ligno Paradisi comedes, de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas.* Levissimum planè mandatum, & larga omnino mensura. Sed transgressus est homo præscriptum sibi modum, & constitutum sibi terminum prætergressus. Unde & avertens ab eo faciem suam Deus, vix tandem in diebus Abrahæ amici sui placabilis fieri incipiens, rursus modum instituit, promulgavit legem, sed non priori similem usquequaque. Ea siquidem ad cautelam fuerat, hæc ad medelam. Ibi prohibitio facta, ne superfluitas subintraret: hic jam indicta abscissio est, ut sacramenti remedio, quæ subintraverat, tolleretur. Postremò illa quidem in arbore data est lex, ne fructu eius vesceretur, hæc in proprio corpore, ut caro præputii scinderetur. Nec dubium sanè quin cætera quoque humani corporis membra additamentum illud Leviathan occuparet venenum scilicet concupiscentiæ, & immoderata atque inordinata illecebra voluptatis, ut generalis quædam abscissio omnibus necessaria videretur.

^a Luc. 2. b

^b Genes. 3. b

De præcepto circuncisionis antiquæ.

Cæterum quia singulorum membrorum abscissionem humanæ carnis fragilitas, & infantilis ætatis infirmitas nullatenus sustineret, pio moderamine dispositio superna providit, ut in ea potissimum parte concupiscentia castigaretur, in qua vehementiùs eam sævire constabat, & violentiùs malignari. In omni siquidem contradicentium spiritui rebellionem membrorum, solum illud usque adeò contumax invenitur, ut contra omnem voluntatis deliberationem ad inhonestos & illicitos motus assurgat. Nam quòd hæc circuncisio octava die fiebat, spem commendabat

Rebellio & concupiscentia ubi potissimum dominetur.